

HALIMA XUDOYBERDIYEVA SHE'RLARI TAHLILI

Shoymardonova Fotima

Surxondaryo viloyati. Termiz shahri.

Termiz davlat universiteti akademik litseyi

ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Halima Xudoyberdiyeva she'rlari tahlili haqida fikr va mulohazalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Halima Xudoyberdiyeva She'riyati: Millat va Ayol Qalbining Hayqirig'i, Ayol qismati va erk tushunchasi, Badiiy mahorat va uslub*

Halima Xudoyberdiyeva — o'zbek she'riyatida o'zining mardona va ayni paytda nihoyatda nazokatli ovozi bilan alohida o'rin tutgan shoira. Uning she'rlari ona tili, Vatan, ayol taqdiri va milliy g'urur mavzulari bilan sug'orilgan. Shoira o'z asarlarida o'zbek ayolining ma'naviy qiyofasini baland pardalarda kuylaydi.

Quyida Halima Xudoyberdiyeva ijodining g'oyaviy-badiiy tahlili va uning eng mashhur she'rlari haqida maqola taqdim etiladi.

Halima Xudoyberdiyeva She'riyati: Millat va Ayol Qalbining Hayqirig'i

Kirish

XX asr o'zbek adabiyotining "O'zbekiston xalq shoiri" unvoniga sazovor bo'lgan vakili Halima Xudoyberdiyeva ijodi o'zining samimiyati va isyonkorligi bilan ajralib turadi. Uning she'rlarida hayotning achchiq haqiqatlari, ayol kishining jamiyatdagi o'rni va milliy o'zlikni anglash tuyg'usi yetakchilik qiladi. Shoira tili — xalqona, tashbehlari — teran, ohangi — jangovordir.

1. Vatan va Millat mavzusi

Halima Xudoyberdiyeva she'riyatida Vatan faqat geografik hudud emas, balki muqaddas bir tuyg'u sifatida namoyon bo'ladi.

"Dorilomon kunlar keldi" she'ri

Bu she'r shoiraning mustaqillik va xalq orzusidagi hurlik haqidagi eng yirik asarlaridan biridir. She'rda uzoq kutilgan ozodlik onlari, xalqning asriy armonlarining ushalishi tasvirlanadi.

- Tahlil: Shoira "dorilomon kunlar" deganda nafaqat tinchlikni, balki milliy qadriyatlarning tiklanishini nazarda tutadi. She'rning ohangi shukronalik va faxr bilan to'la. U o'tmishning og'ir kunlarini eslab, bugungi kunning qadriga yetishga chorlaydi.

2. Ayol qismati va erk tushunchasi

Halima Xudoyberdiyeva o'zbek ayollarini ojiza sifatida emas, balki ruhan kuchli, mard va matonatli siymolar sifatida tasvirlaydi. Uning qahramonlari To'maris va Qurbonjon dodxolarning ma'naviy vorislaridir.

"Ayol" she'ri

Ushbu she'rd a ayolning sabri va uning dunyoni ushlab turgan ustun ekanligi badiiy aks ettirilgan.

- Tahlil: Shoira ayolni "yerning o'qi"ga o'xshatadi. Uning talqinida ayol — ham mehr manbai, ham hayot sinovlarida bukilmas kuchdir. "Ayol yig'lmasin, ayol kular bo'lsin" degan satrlar orqali shoira jamiyatning ayolga bo'lgan munosabatini isloh qilishga undaydi.

3. Ona tili va ma'naviyat

Shoira ona tilini millatning borlig'i deb biladi. Tilini yo'qotgan millat o'zini ham yo'qotishini bot-bot takrorlaydi.

"Ona tilim — onajonim" turkumidagi she'rlar

- Tahlil: Halima Xudoyberdiyeva uchun til — bu qon, bu o'tmish va kelajakni bog'lovchi ko'priq. U ona tilini e'zozlashni onani e'zozlash bilan teng qo'yadi. Uning she'rlarida ona tili "jonga oro", "ruhingga quvvat" sifatida tasvirlanadi.

4. Badiiy mahorat va uslub

Halima Xudoyberdiyeva she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari:

- Xalqchilik: Shoira xalq og'zaki ijodi elementlaridan, maqol va matallardan unumli foydalanadi. Bu uning she'rlarini ommabop va tushunarli qiladi.

- Ritmi va musiqiyligi: Uning she'rlari barmoq vaznida bo'lib, o'ziga xos shiddatli ritmga ega. Bu o'quvchida ruhan ko'tarinkilik uyg'otadi.

- Metofoalar (Ko'chirmalar): "Cho'qqilar sadosi", "yurakdagi gursillagan ovoz" kabi tasvirlar shoira olamining naqadar kengligidan dalolat beradi.

5. Shoira ijodining ma'naviy ahamiyati

Halima Xudoyberdiyeva she'riyati yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda, qizlarimizda milliy g'urur va o'zligini anglash tuyg'usini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega. U bizga: "Vatan uchun yashash — oliy saodat", degan g'oyani uqtiradi.

Xulosa

Halima Xudoyberdiyeva — o'zbek ruhining dardi va sharafi haqida kuylagan buyuk shoira. Uning she'rlari qalbimizga jasorat, ko'zimizga nur va fikrimizga teranlik olib kiradi. Shoira o'zi aytganidek, uning she'rlari — xalqining yurak urishidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xudoyberdiyeva H. — "Saylanma" (She'rlar to'plami). Toshkent, "Sharq".
2. Xudoyberdiyeva H. — "Bu kunlarga yetganlar bor". Toshkent.
3. Yoqubov N. — "Halima Xudoyberdiyeva she'riyati tahlili".
4. Rasulov A. — "Badiiy tahlil san'ati". Toshkent.
5. Sharafiddinov O. — "Adabiyot va hayot".
6. Qur'onov S. — "Adabiyotshunoslik nazariyasi". Toshkent, "Akademnashr".
7. Zokirov M. — "Hozirgi o'zbek she'riyatining rivojlanish tamoyillari".
8. Hojiyev A. — "Adabiyotshunoslik terminlarining lug'ati".

9. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi (Halima Xudoyberdiyeva maqolasi).
10. Tog'ayev O. — "Shoira dunyosi: Halima Xudoyberdiyeva portretiga chizgilar".